

1. Elvemuslingen

Hjartdøla har den absolutt største populasjonen av elvemusling i Telemark. Bestanden finnes langs en strekning på ca 11 km og består av ca 110 000 individer. Ingen av de andre lokalitetene i fylket er sammenlignbare med Hjartdøla. Elva gis samlet sett stor verdi for ferskvannsorganismer. (Ambio 2008)

Elvemuslingen er totalfredet. Den er ikke bare satt opp på rødlista, men også listet opp i IUCN (Verdens Naturvernunion), Bernkonvensjonens liste III og EU's habitatsdirektiv 2 og 5. Elvemusling er også en prioritert art etter naturmangfoldslova § 23. Norge har i dag mer enn halvparten av den europeiske bestanden og er forpliktet internasjonalt til å ta vare på elvemuslingen.

Handlingsplan for elvemusling utgitt av Direktoratet for naturforvaltning:

“Målet for arbeidet med elvemusling i et langsiktig perspektiv er at den skal finnes i livskraftige populasjoner i hele Norge. Alle nåværende naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres.” Naturmangfoldslova § 5. første ledd.

Etter kraftutbygginga på 50 tallet gikk bestanden av elvemusling ned i Hjartdøla. Det ser ut som at den nå har tatt seg opp igjen. I de første leveåra oppholder muslingen seg gjemt i substratet på bunnen av elva og er vanskelig å finne. Det kan derfor være vanskelig å ha kontroll over nedgang eller oppgang av populasjonen.

Skorva og Vesleåa/Kjempa er viktige rekrutteringsvassdrag av småfisk til Hjartdøla. Larvestadiet til elvemuslingen er på gjellene til småørreten. Små ørret holder slik liv i larvene samtidig som den sprer muslingen i vassdraget.

“Redusert vannføring vil forringe og til en viss grad ødelegge vekst-og leve vilkårene for fisk og elvemusling i Hjartdøla både sommer og vinterperioden.” (Ambio 2008)

Det er i dag mange grunne partier i elva. Med den vannføringa som er foreslått vil mange av disse grunne partiene bli ødelagt. Der hvor det fortsatt vil være vann vil innfrysing om vinteren bli et problem.

“Ettersom elvemusling ikke kan flytte seg særlig raskt antas det at permanent vanndekket areal er en av de viktigste parameterne med tanke på bestandsstørrelse (). Det er framfor alt om vinteren redusert vannføring vil ha størst betydning i forhold til vanndekket areal. Lav vannstand i denne perioden øker også risikoen for innfrysing. Elvemusling er sårbar for innfrysing.” (Ambio 2008)

En av grunnene til at muslingen trives godt i Hjartdøla er surhetsgraden. Forsvinner Skorva og Vesleåa/Kjempa vil surhetsgraden i elva øke, fordi bekkene på Heksfjellsiden er surere.

I Ambio's konsekvensrapport blir det foreslått oppfølgende undersøkelser av auretthet samt overvåking av elvemusling med en varighet på flere år. Etablering av terskler vurderes i liten grad å være et effektivt avbøtende tiltak for elvemusling. Dette ser ut til å være en forsiktig formulering da andre fagmiljøer mener terskler er direkte ødeleggende for elvemuslingen. Det virker som om det

ikke finnes tiltak som kan hindre utryddelse av elvemuslingen hvis overvåkning skulle avsløre en ødeleggelse av bestanden som følge av kraftutbygginga.

Vi mener konsekvensene for elvemuslingen ikke er godt nok utredet. Skorva og Vesleåa/Kjempa's betydning for elvemuslingen må utredes mer. En stor reduksjon av vannføringen i Hjørdøla må uansett ikke tillates uten at konkrete tiltak for elvemuslingen ved stor bestandsdød blir lagt fram på forhånd. Norges forpliktelser internasjonalt krever at dette blir gjort skikkelig.

2. Skorva og Vesleåa/Kjempa vassdragene og rødlistearter.

I konsekvensrapporten om flora og vegetasjon fra Naturforvalteren 2008 vises det til at det ble gjort mange interessante funn i Skorva i forbindelse med nasjonal kartlegging av bekkekløfter høsten 2008. Resultatene var da ikke publisert. I tillegg til Skorva ble det også utført feltarbeid i Vesleåa/Kjempa og Skogsåa. (Biofokus)

Resultatene fra disse bekkekløfterrapportene er altså ikke tatt med i Skageraks konsekvensrapporter.

I alle tre bekkekløftene er det påvist flere rødlistearter. Skorva har et ganske stort og variert mangfold av arter. Det er i alt påvist 19 rødlistearter i forbindelse med feltarbeidet, inkludert 3 i kategori sårbar og 2 sterkt truede.

Skorva er vurdert å ha regional til nasjonal verdi etter bekkekløftmetodikken, tilsvarende 4 poeng. (Prosjekt bekkekløfter. Skorva 2008)

“En sterk reduksjon av vannstanden (i Skorva) vil ha direkte innvirkning på fuktkrevende arter i den trange dalen og på den flomavhengige kantskogen. Virkningsomfanget vurderes til å være stort negativ. Da området har stor verdi vil konsekvensen være stor negativ.”

Og videre

“Fjerning av vannstanden vil ha direkte betydning for den fuktkrevende vegetasjonen langs Vesleåa/Kjempa . Virkningsomfanget vurderes til å være stort negativt. Da området har middels verdi, vil konsekvensen være stor negativ.” (Naturforvalteren 2008)

Vi mener Skorva og Vesleåa/Kjempa må utredes mer m.h.t. artsmangfoldet og truede arter. Elvene må tas ut av utbyggingsprogrammet p.g.a. verdien som bekkekløfter.

Sauland 14.04.11

Kjell Kaasa

Svein Bakkalia

Vedlegg:

1. Fisk og elvemusling. Faun
2. Prosjekt bekkekløfter. Skorva
3. Prosjekt bekkekløfter. Rennevassjuvet/Vesleåa
4. Prosjekt bekkekløfter. Skogsåa